

Stortingets utredningsseksjon

Til: [Oppdragsgiver]

Dato: 21.04.2020

Utredet: [Utredet]

Oppdragsnr: 2020122

Straffereaksjoner ifm. misbruk av permittering

OPPDRA

Det er forholdsvis klare regler om straff eller reaksjon for permitterte som mottar dagpenger. Finnes det noen hjemler for reaksjoner eller straff for bedrifter/ledere som aktivt krever/oppfordrer/oppmuntrer permitterte arbeidstakere til å bryte reglene? Finnes det noen som helst slags reguleringer som rammer dette?

Ber også om at oppdraget inneholder en oversikt over reaksjonsformer dagpengemottakere kan rammes av for svindel med ordningen.

Tilleggsspørsmål: Sjekker du samtidig litt om det finnes noen dommer på dette, som er interessant?

SAMMENDRA

Så langt vi kan se, er det ikke spesifikke reguleringer som hjemler reaksjoner eller straff for det forhold at bedrifter/ledere aktivt krever/oppfordrer/oppmuntrer permitterte arbeidstakere til å bryte reglene. Vi legger til grunn at dette vil måtte sanksjoneres etter de generelle reglene i folketrygdloven og straffeloven.

Gjennomgang av rettskilder og rettspraksis i notatets punkt 3 og 4 viser at ved misbruk av dagpengeordningen risikerer man krav om tilbakebetaling etter folketrygdloven §§ 22-15 til 22-17a og straffansvar dersom man anses for å ha begått trygdebedrageri og blir tiltalt bl.a. for overtredelse av bedrageribestemmelsene i straffeloven 2005 § 371 flg. Straffeloven har bestemmelser om bedrageri, grovt bedrageri, mindre bedrageri og grovt uaktsomt bedrageri. Også medvirkning til trygdebedrageri er straffbart og kan trolig være aktuelt i saker der dagpengesvindelen har et visst organisert preg.

Når det gjelder trygdebedrageri og svindel med dagpenger (og lignende forhold med misbruk av fellesskapets midler), viste søk på Lovdata at rettspraksisen er rikholdig. I notatet presenteres et utvalg av de dommene søkene genererte som vi håper er av interesse for deg og som gir en forståelse av hva domstolene legger vekt på i denne typen saker. Vi har satt inn temaoverskrifter som beskriver det essensielle i dommene.

Ut fra problemstillingen du ønsket å få belyst i oppdraget, har vi valgt å ta med de dommene der trygdebedrageriet har et visst organisert preg ved at det er bedriftseier, daglig leder, ektefelle osv. som har «regissert» opplegget for svindelen av NAV, eller fylt ut meldekortene.

INNHold

1	Om oppdraget	3
2	Reaksjoner eller straff for oppfordring til misbruk av permitteringsordninger?	3
2.1	Kort om de ordinære permitteringsreglene i Norge.....	3
2.2	Koronakrisen – forkortet lønnspliktperiode for arbeidsgiver som strakstiltak fra regjeringen	4
2.3	Svindel med dagpenger under koronakrisen – Økokrims trusselvurdering 2020	4
2.4	Vår vurdering.....	5
3	Oversikt over reaksjoner på brudd på dagpengeregler	5
3.1	Rett til dagpenger til permitterte.....	5
3.2	Utestenging ved uriktige opplysninger – ftrl. § 4-28	5
3.3	Tilbakebetaling av ytelser – ftrl. § 22-15 til 22-17a.....	6
3.4	Renter og rentetillegg ved tilbakekreving av feilutbetalinger – ftrl. § 22-17 a.....	7
3.5	Straffeloven – aktuelle bestemmelser	7
4	Rettspraksis - dommer om trygdebedrageri	7
4.1	Dommer fra Høyesterett.....	8
4.1.1	Sak mot bedriftseier – Lime-saken – samordnede meldinger til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret.....	8
4.1.2	Sak mot daglig leder	9
4.1.3	Dobbeltforfølgning – tilbakebetaling etter folketrygdloven § 22-17a og bedrageritilale for det samme forholdet. Forholdet til EMK. Straffesaken innebar ikke dobbeltforfølgning ..	9
4.1.4	Straffutmåling – spørsmålet om anvendelse av ubetinget fengselsstraff ved trygdebedrageri	9
4.2	Dommer fra lagmannsrettene.....	10
4.2.1	Trygdebedrageri foretatt av ansatt - og arbeidsgiver tiltalt for medvirkning.....	10
4.2.2	Krav sendt inn av ektefellen, som tok seg av papirarbeidet i forretningen	10
4.2.3	Etablering av fiktive arbeidsforhold	10
4.2.4	Grovt trygdebedrageri	11
4.2.5	Dissens om det forelå grovt uaktsomt trygdebedrageri	11
4.2.6	Saker om straffutmåling.....	12
4.2.7	Nedsatt straff pga. lang saksbehandlingstid	13
4.2.8	Domfelte ikke hørt med at hun ikke hadde kunnskap om hva som stod på meldekortene hun sendte inn til NAV	13
4.2.9	Viss tvil ved om tiltalte forsto at arbeid som tilkallingsvikar skulle oppføres på meldekort – fikk samfunnsstraff	14
4.2.10	Frifinnelse	14

1 Om oppdraget

Underveis i arbeidet med oppdraget har vi hatt kontakt på e-post om fremdriftsplan, og vi har da orientert deg fortløpende om resultatet av foreløpige undersøkelser og vurderinger knyttet til spørsmålene dine. Gjennom denne e-postutvekslingen ble vi spurt om vi samtidig kunne sjekke om det finnes noen dommer på dette området som er interessante.

2 Reaksjoner eller straff for oppfordring til misbruk av permitteringsordninger?

I oppdraget spørres det om det finnes det noen hjemler for reaksjoner eller straff for bedrifter/ledere som aktivt krever/oppfordrer/oppmuntrer permitterte arbeidstakere til å bryte reglene, og om det finnes noen som helst slags reguleringer som rammer dette.

2.1 Kort om de ordinære permitteringsreglene i Norge

- ♦ Ordningen er i stor grad avtalefestet
- ♦ Ikke overstige 26 uker i løpet av 18 måneder
- ♦ Arbeidsgivers lønnspliktperiode er 15 arbeidsdager – deretter dagpenger fra NAV

Regler for saksbehandling ifm. permittering er hovedsakelig fastsatt gjennom tariffavtaler, men også lov om lønnsplikt ved permittering¹ fastsetter viktige rettigheter ifm. permittering. De ulovfestede reglene baserer seg derfor på en rekke tariffavtaler som for eksempel Hovedavtalen LO/NHO 2018 – 2021² (se kapittel VII). Hel permittering fritar arbeidstaker helt for arbeidsplikt. Delvis permittering betyr at arbeidstaker arbeider deler av sin stillingsprosent og er permittert resten. Arbeidstaker kan ha rett til dagpenger for hele eller deler av permitteringsperioden.

Permitteringstiden og dagpenger

I henhold til Hovedavtalen LO/NHO skal antatt varighet av permitteringen angis i permitteringsvarselet. Det er vanligvis krav om 14 dagers varsel før permittering og 2 dager ved uforutsette hendelser. Ofte gis permittering på ubestemt tid, men maksimal tid skal uansett ikke overstige 26 uker i løpet av 18 måneder. Arbeidsgiverperioden er lengden arbeidsgiver har lønnsplikt overfor permitterte ansatte. Arbeidsgivers lønnspliktperiode er 15 arbeidsdager. Deretter har arbeidstaker krav på dagpenger fra NAV de påfølgende 26 ukene. Etter utløpet av de 26 ukene gjeninntre arbeidsgivers lønnsplikt. For å få dagpenger fra NAV, er det bl.a. et krav at arbeidstiden er redusert med minst 40 prosent, og at vedkommende har hatt en inntekt fra lønnet arbeid på minst 0,75 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) de siste 12 månedene, eller minst 2,25 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) i løpet av de 36 siste månedene.

¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1988-05-06-22>

² Hovedavtalen LO-NHO: <https://www.lo.no/hovedavtalen/#3991>

2.2 Koronakrisen – forkortet lønnspliktperiode for arbeidsgiver som strakstiltak fra regjeringen

Nedstengte bedrifter og omfattende omsetnings- og produksjonssvikt i mange bedrifter som følge av koronapandemien har ført til at mange ansatte har blitt permittert. Ett av regjeringens strakstiltak er at dagene som arbeidsgiver betaler full lønn til den permitterte reduseres fra 15 til 2 dager. Staten tar deretter over inntektssikring av den permitterte og permitterte sikres også 100 prosent lønn inntil 6G fra dag 3 til og med dag 20.

2.3 Svindel med dagpenger under koronakrisen – Økokrims trusselvurdering 2020

Konstituert leder i Økokrim, Hedvig Moe, opplyser i [nyhetsartikkel i VG](#) 16. april i forbindelse med fremleggelsen av Økokrims trusselvurdering 2020 at noen bedrifter begår trygdebedrageri under koronakrisen. Arbeidsgivere oppgir å ha permittert ansatte, slik at de får dagpenger fra NAV, men holder dem i praksis i arbeid og betaler svart. Moe uttaler at dette er grov kriminalitet med en strafferamme på seks års fengsel, og at Økokrim vil samarbeide tett med Skatteetaten for å avsløre denne typen svindel. I [Økokrim Trusselvurdering 2020](#) s. 50 om **Svindel med dagpenger** sies det blant annet:

«ØKOKRIM har informasjon om bedrifter i Norge som begår trygdebedrageri under koronapandemien ved å permittere ansatte samtidig som de opprettholder arbeidet i bedriften. Det er mistanke om at permitterte arbeidere jobber, samtidig som de mottar dagpenger fra NAV og mottar svart betaling fra arbeidsgiver. Det er også eksempler på arbeidsgivere som bistår med nødvendige permitteringssøknader såfremt deres utenlandske arbeidstakere jobber deler av arbeidstiden gratis. Slik unngår arbeidsgiver å betale full lønn, de kan tilby rimeligere varer og tjenester og sikrer videre drift av bedriften i en økonomisk usikker tid. Fremgangsmåten er en godt kjent metode innenfor arbeidslivskriminalitet og kan bidra til å utkonkurrere seriøse virksomheter.

NAV hadde i begynnelsen av april mottatt 405 600 søknader om dagpenger, sammenlignet med totalt 160 500 i hele 2019 og 166 600 i 2018. Lang saksbehandlingstid førte til at regjeringen den 27. mars vedtok at NAV skal kunne forskuttere deler av dagpengegrunnlaget. Det vil øke omløpshastigheten på utbetalinger, noe som kan gi redusert kontroll med om dagpengene gis på riktig grunnlag.

I 2019 ble totalt 881 personer anmeldt for urettmessig å ha mottatt totalt 139 millioner kroner i trygd. Majoriteten av sakene dreide seg om svindel av dagpenger, hvor mottagere hadde inntekt og unnlot å informere NAV.

Et økt antall permitteringer, statens inntektssikring av den permitterte og vedtaket om å forskuttere deler av dagpengegrunnlaget vil sannsynligvis føre til økt omfang av svindel med dagpenger. Dette vil medføre store tap for velferdsstaten. Det er videre sannsynlig at utenlandske arbeidstakere som ikke kjenner sine rettigheter vil bli utnyttet slik at arbeidsgiver kan profitere på permitteringsutbetalinger.»

2.4 Vår vurdering

Som vi også nevnte i e-posten til deg 16. april, er det så langt vi kan se, ikke spesifikke reguleringer som hjemler reaksjoner eller straff for det forhold at bedrifter/ledere aktivt krever/oppfordrer/oppmuntrer permitterte arbeidstakere til å bryte reglene. Vi legger til grunn at dette vil måtte sanksjoneres etter de generelle reglene i folketrygdloven og straffeloven.

Gjennomgang av rettskilder og rettspraksis i notatets punkt 3 og 4 nedenfor viser at ved misbruk av dagpengeordningen risikerer man krav om tilbakebetaling etter folketrygdloven §§ 22-15 til 22-17a og straffansvar dersom man anses for å ha begått trygdebedrageri og kan da bli tiltalt bl.a. for overtredelse av bedrageribestemmelsene i straffeloven 2005 § 371 flg. Også medvirkning til bedrageri er straffbart.

3 Oversikt over reaksjoner på brudd på dagpengeregler

Reglene om dagpenger under arbeidsløshet står i [Folketrygdloven kapittel 4](#).

3.1 Rett til dagpenger til permitterte

Dagpenger til permitterte er regulert i folketrygdloven (ftrl.) § 4-7, som lyder:

«§ 4-7. Dagpenger til permitterte

Det kan ytes dagpenger til medlem som er permittert på grunn av mangel på arbeid eller andre forhold som arbeidsgiver ikke kan påvirke. Med permittering menes i denne sammenheng at arbeidstaker midlertidig fritas for arbeidsplikt i forbindelse med driftsinnskrenkning eller driftsstans, enten dette bestemmes ensidig av arbeidsgiver eller ved avtale i det enkelte tilfelle.

Dagpenger kan ytes i inntil 26 uker i løpet av en periode på 18 måneder ved hel eller delvis permittering hos samme arbeidsgiver. Departementet kan gi forskrift om adgang til å forlenge perioden med rett til dagpenger.

Departementet gir forskrifter³ om dagpenger til permitterte. Bestemmelser fastsatt ved forskrift kan avvike fra bestemmelsene i denne lov.»

For å ha rett til dagpenger må medlemmet melde seg som arbeidssøker til Arbeids- og velferdsetaten (NAV), og medlemmet må melde seg hver fjortende dag. Dette framgår av ftrl. § 4-8 om meldeplikt og møteplikt. Det framgår av NAVs nettside [meldekort](#) at man plikter å sende inn meldekort fordi NAV trenger opplysninger om blant annet arbeid, aktivitet og fravær for å beregne hvor mye man skal få i dagpenger, arbeidsavklaringspenger (AAP) og tiltakspenger.

Det framgår av ftrl. § 4-21 at retten til dagpenger faller bort på det tidspunkt medlemmet ikke lenger fyller vilkårene om å være reell arbeidssøker (se § 4-5), og inntreer på nytt først fra det tidspunkt da disse vilkårene igjen er oppfylt.

3.2 Utestenging ved uriktige opplysninger – ftrl. § 4-28

Dersom et medlem har gitt uriktige opplysninger om forhold som har betydning for retten til dagpenger under arbeidsløshet og vedkommende var klar over eller burde vært klar over dette, kan NAV fatte vedtak om å utestenge vedkommende fra retten til dagpenger i inntil 12 uker

³ Se Forskrift til folketrygdlovens regler om dagpenger under arbeidsløshet, kapittel 6 Permitterte §§ 6-1 til 6-10:

første gang og inntil 26 uker ved gjentakelse innen de siste tre årene. Det samme gjelder dersom vedkommende har unnlatt å gi opplysninger av betydning for retten til stønad. Dette framgår av ftrl. § 4-28.

3.3 Tilbakebetaling av ytelser – ftrl. § 22-15 til 22-17a

Ifølge ftrl. § 22-15 første ledd kan en utbetaling som NAV, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet har foretatt til noen som ikke hadde krav på den, kreves tilbake dersom den som har fått utbetalingen (mottakeren) eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren forsto eller burde ha forstått at utbetalingen skyldtes en feil. Det samme gjelder dersom vedkommende har forårsaket utbetalingen ved forsettlig eller uaktsomt å gi feilaktige eller mangelfulle opplysninger. Saksgangen for et krav om slik tilbakebetaling framgår av de øvrige leddene i bestemmelsen:

«§ 22-15. Tilbakekreving etter feilaktig utbetaling

En utbetaling som Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet har foretatt til noen som ikke hadde krav på den, kan kreves tilbake dersom den som har fått utbetalingen (mottakeren) eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren forsto eller burde ha forstått at utbetalingen skyldtes en feil. Det samme gjelder dersom vedkommende har forårsaket utbetalingen ved forsettlig eller uaktsomt å gi feilaktige eller mangelfulle opplysninger.

Krav etter første ledd skal rettes mot mottakeren av feilutbetalingen. Dersom kravet ikke dekkes hos mottakeren, kan det rettes mot noen som har opptrådt på vegne av mottakeren og som har utvist forsett eller uaktsomhet som angitt i første ledd. På tilsvarende vilkår kan krav om tilbakebetaling av en ytelse utbetalt til en arbeidsgiver etter § 22-3 eller etter særskilt avtale, rettes mot en arbeidstaker.

Dersom det etterbetales lønn, eller erstatning for lønn, for tidsrom som det allerede er utbetalt arbeidsavklaringspenger eller dagpenger under arbeidsløshet for, kan det for meget utbetalte kreves tilbake. Dersom ytelser etter kapitlene 4 og 11 er utbetalt som forskudd, kan det for meget utbetalte kreves tilbake.

Det skal settes fram krav om tilbakebetaling etter første til tredje ledd med mindre særlige grunner taler mot det. Det legges blant annet vekt på graden av uaktsomhet hos den som kravet retter seg mot, størrelsen av det feilutbetalte beløpet, hvor lang tid det er gått siden utbetalingen fant sted og om feilen helt eller delvis kan tilskrives Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet.

Tilbakebetalingskravet kan herunder settes til en del av det feilutbetalte beløpet. Når den som kravet retter seg mot har opptrådt forsettlig, skal krav alltid fremmes, og beløpet kan ikke settes ned.

Feilutbetalte beløp som er mottatt i aktsom god tro, kan kreves tilbake, begrenset til det beløp som er i behold når vedkommende blir kjent med feilen. Ved vurderingen av om dette beløpet helt eller delvis skal kreves tilbake, legges det blant annet vekt på

størrelsen av det feilutbetalte beløpet, hvor lang tid det er gått siden feilutbetalingen fant sted og om vedkommende har innrettet seg i tillit til den.

Tilbakekreving etter paragrafen her kan unnlates dersom det feilutbetalte beløpet utgjør mindre enn fire ganger rettsgebyret. Dette gjelder likevel ikke dersom den som har fått utbetalingen (mottakeren) eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren, har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her fattet av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

Vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg. Kravet kan innkreves ved trekk i framtidige trygdeytelser eller inndrives etter reglene i bidragsinnkrevingsloven av Innkrevingsentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav eller, for så vidt gjelder ytelser etter kapittel 5, av det organ som Helsedirektoratet bestemmer.

Feilutbetalinger etter direkte oppgjørsordninger kreves tilbake etter reglene i § 22-15 a.»

3.4 Renter og rentetillegg ved tilbakekreving av feilutbetalinger – ftrl. § 22-17 a

Ved tilbakekreving etter § 22-15 første og andre ledd på grunnlag av forsett eller grov uaktsomhet hos den som kravet retter seg mot, beregnes et rentetillegg på 10 prosent av det beløp som kreves tilbake, jf. ftrl. § 22-17 a første ledd.

3.5 Straffeloven – aktuelle bestemmelser

Gjennomgang av rettspraksis i notatets pkt. 4 nedenfor viser at brudd på dagpengereglene også kan medføre straff. Forholdet regnes ofte som trygdebedrageri og rammes av straffeloven [kapittel 30](#), der bedrageribestemmelsene står i §§ 371-374. Også medvirkning til bedrageri er straffbart.

- ◆ Ordinært bedrageri er regulert i § [371](#) med en strafferamme på bot eller fengsel inntil 2 år.
- ◆ Grovt bedrageri er regulert i § [372](#) med en strafferamme på fengsel inntil 6 år.
- ◆ Mindre bedrageri er regulert i § [373](#) og straffes med bot «*når straffskylden er liten fordi det gjaldt en ubetydelig verdi og forholdene for øvrig tilsier det*».
- ◆ Grovt uaktsomt bedrageri er regulert i § [374](#) og straffes med bot eller fengsel inntil 1 år. Dersom et grovt uaktsomt bedrageri må anses som grovt, jf. § 372 annet punktum, kan fengsel inntil 2 år anvendes.

4 Rettspraksis - dommer om trygdebedrageri

Stortingsbiblioteket har bistått med søk på Lovdata etter relevante dommer gjennom tre ulike søk, med litt ulike kilder og søkekriterier. I alle søkene er det søkt med lovhenvisingene fra den nye straffeloven fra 2005 (som trådte i kraft 1. oktober 2015), samt tilsvarende bestemmelser i den gamle straffeloven fra 1902.

Når det gjelder trygdebedrageri og svindel med dagpenger (og lignende forhold med misbruk av fellesskapets midler), er rettspraksisen rikholdig. Nedenfor presenteres et utvalg av de dommene søkene genererte som vi håper kan være av interesse for deg og som belyser hva domstolene legger vekt på i disse sakene. Vi har satt inn temaoverskrifter som beskriver det essensielle i dommen, men ellers brukt sammendrag etc. fra Lovdatas elektroniske domssamlinger.

Ut fra problemstillingen du ønsket å få belyst i oppdraget, har vi valgt å ta med dommer der trygdebedrageriet har et visst organisert preg ved at det er bedriftseier, daglig leder, ektefelle osv. som har «regissert» opplegget for svindelen av NAV, eller fylt ut meldekortene.

I punkt 4.1 nedenfor presenterer vi først fire dommer fra Høyesterett. I pkt. 4.2 presenterer vi dommer fra lagmannsrettene, begrenset til å ikke være eldre enn fra 2010. Nederst i omtalen av dommene er det lenke til dommene i fulltekst på Lovdata Pro. Om du ønsker det, kan du få alle dommene som søkene genererte som vedlegg i en epost.

4.1 Dommer fra Høyesterett

4.1.1 Sak mot bedriftseier – Lime-saken – samordnede meldinger til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret

HR-2019-1788-A - Norges Høyesterett – Dom

Dato: 2019-09-26

Stikkord: Strafferett. Lovanvendelse. Straffutmåling. Dokumentfalsk. Brønnøysundregistre.

Saksgang: Oslo tingrett TOSLO-2017-149712 – Borgarting lagmannsrett LB-2018-103786 – Høyesterett HR-2019-1788-A, (sak nr. 19-061738STR-HRET).

Sammendrag: Straffen for ett tilfelle av grovt merverdiavgiftsbedrageri, medvirkning til fem trygdebedragerier og en rekke overtredelser av regnskapsloven, samt overtredelser av strl. 1902 §166 og §182 jf. §181, ble fastsatt til fengsel i to år og ni måneder. Grunnlaget for domfellelsen for overtredelsen av strl. 1902 §166 var at domfelte hadde sørget for at det i samordnete meldinger til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret ble gitt uriktige opplysninger om hvem som var styremedlemmer og daglig leder i seks aksjeselskaper som han selv eide og drev. Personene som ble registrert i disse posisjonene var rene stråpersoner. Det var videre innsendt årsregnskap som var undertegnet av stråpersonene. Høyesterett la til grunn at det er tilstrekkelig for å bli rammet av §166 – nå strl. 2005 §221 – at de uriktige opplysningene som er gitt, er ment å inngå som en naturlig del av beslutningsgrunnlaget for den offentlige myndighetens utøvelse av sine oppgaver. Det var da ikke tvilsomt at opplysninger i samordnete meldinger til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, og årsregnskaper som sendes til Regnskapsregisteret, må anses å være opplysninger som er «bestemt til å avgjøre bevis». §166 og §182 jf. §181 verner forskjellige interesser, og kunne anvendes i idealkonkurrens. Ved straffutmålingen for overtredelsen av §166 ble det lagt vesentlig vekt på de allmennpreventive hensynene som er knyttet til å sikre at Brønnøysundregistrene har korrekte opplysninger. Det ble uttalt at det i alminnelighet bør reageres med en kort ubetinget straff allerede ved en enkelt falsk registermelding. Saken gjaldt til sammen 25 falske meldinger og regnskapsinnsendelser for seks selskaper over en periode på tre og et halvt år. Et passende nivå for dette var da fengsel i syv til åtte måneder. Utgangspunktet for samlet straff var da fengsel i rundt tre år. Det ble gitt et mindre fradrag for lang saksbehandlingstid. <https://lovdata.no/pro/HRSTR/avgjorelse/hr-2019-1788-a>

4.1.2 Sak mot daglig leder

HR-2017-1781-A - Norges Høyesterett – Dom

Dato: 2017-09-15

Stikkord: Strafferett. Straffutmåling. Grove trygdebedragerier.

Saksgang: Oslo tingrett TOSLO-2015-137890 – Borgarting lagmannsrett LB-2016-46546 – Høyesterett HR-2017-1781-A, (sak nr. 2017/1001), straffesak, anke over dom.

Sammendrag: Straffen for overtredelser av strl. 1902 §270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd jf. §271 ble fastsatt til fengsel i to år og seks måneder og rettighetstap, jf. strl. 1902 §29 jf. §33a. Domfelte hadde begått eget trygdebedrageri av ca. 600.000 kroner og medvirket til trygdebedragerier av nær 2,5 millioner kroner. Medvirkningen besto i at han som daglig leder hadde bekreftet ansettelsesforhold og inntekt overfor NAV for i alt syv personer til tross for at ansettelsesforholdene var fiktive. Bedrageriene hadde et organisert preg og foregikk over lengre tid. Ved straffutmålingen ble medvirkningshandlingene sett som spesielt alvorlige. Det var ved behandlingen i Høyesterett gått tre år og åtte måneder siden tiltalen ble tatt ut. Domfeltes sak var først oversendt tingretten etter at sakene for de øvrige tiltalte var avgjort, nesten ett år og åtte måneder siden tiltalen. Dette innebar ikke noe brudd på Grunnloven §95, jf. EMK artikkel 6 nr. 1. I samsvar med alminnelig praksis ble det likevel gjort et fradrag i straffen med seks måneder som følge av lang saksbehandlingstid, først og fremst i lagmannsretten.

<https://lovdata.no/pro/HRSTR/avgjorelse/hr-2017-1781-a>

4.1.3 Dobbeltporfølging – tilbakebetaling etter folketrygdloven § 22-17a og bedrageritilale for det samme forholdet. Forholdet til EMK. Straffesaken innebar ikke dobbeltporfølging

HR-2012-1228-A – Rt-2012-921 - Norges Høyesterett – Dom.

Dato: 2012-06-13

Stikkord: Strafferett. Trygdebedrageri. Rentetillegg. Dobbeltporfølging. EMK. Engelkriteriene.

Saksgang: Kristiansand tingrett TKISA-2011-172582 – Høyesterett HR-2012-1228-A, (sak nr. 2012/306), straffesak, anke over dom.

Sammendrag: I sak hvor NAV hadde fattet vedtak om tilbakebetaling av utbetalte dagpenger med rentetillegg, jf. folketrygdloven §22-17a, ble det reist bedrageritilale for det samme forholdet. Høyesterett la til grunn at rentetillegget hadde et erstatningsrettslig, ikke et strafferettslig formål, og at heller ikke kriteriene normens karakter eller sanksjonens innhold og alvor tilsa at tillegget utgjorde en straff. Straffesaken innebar da ikke dobbeltporfølging, jf. EMK protokoll 7 artikkel 4.

<https://lovdata.no/pro/HRSTR/avgjorelse/hr-2012-1228-a>

4.1.4 Straffutmåling – spørsmålet om anvendelse av ubetinget fengselsstraff ved trygdebedrageri

HR-2008-927-A – Rt-2008-717 Norges Høyesterett – Dom.

Dato: 2008-05-23

Stikkord: Strafferett. Trygdebedrageri. Straffutmåling. Samfunnsstraff. Straffeloven §270 første ledd nr. 1 jf annet ledd.

Saksgang: Indre Finnmark tingrett – Hålogaland lagmannsrett LH-2007-187607 – Høyesterett HR-2008-927-A, (sak nr. 2008/546), straffesak, anke over dom.

Sammendrag: Saken gjaldt spørsmål om anvendelse av ubetinget fengselsstraff ved trygdebedrageri. Med henvisning til tidligere rettspraksis, kom høyesterett til at det straffbare forhold i denne saken, som gjaldt et bedrageri på 63658 kr, lå noe over de tilfellene hvor samfunnsstraff i utgangspunktet skal benyttes og det var ingen særlige omstendigheter som talte mot bruk av fengselsstraff. Kvinnen ble dømt til 15 dager fengselsstraff.

<https://lovdata.no/pro/HRSTR/avgjorelse/hr-2008-927-a>

4.2 Dommer fra lagmannsrettene

4.2.1 Trygdebedrageri foretatt av ansatt - og arbeidsgiver tiltalt for medvirkning

LB-2017-54516 - Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato: 2018-01-15

Stikkord: Strafferett. Trygdebedrageri. Grovt bedrageri. Medvirkning. Falsk forklaring. Straffeloven (1902) §166 første ledd, §270 første ledd nr. 2 og §271.

Saksgang: Follo tingrett TFOLL-2016-137136 – Borgarting lagmannsrett LB-2017-54516 (17-054516AST-BORG/01).

Sammendrag: Kvinne tiltalt for grovt trygdebedrageri og falsk forklaring, jf. straffeloven (1902) §271 jf. §270 første ledd nr 2 og §166 første ledd, ved at hun på meldekort for dagpenger unnlot å føre opp timer hun faktisk hadde arbeidet, slik at hun urettmessig fikk utbetalt kr 328.354. Kvinnens arbeidsgiver (og mor) tiltalt for medvirkning ved at hun hadde underskrevet en bekreftelse på sluttårsak. Begge funnet skyldig i samsvar med tiltalen og dømt til fengsel i 120 dager, etter at det var tatt hensyn til elleve måneders liggetid og lang samlet saksbehandlingstid.

<https://lovdata.no/pro/LBSTR/avgjorelse/lb-2017-54516>

4.2.2 Krav sendt inn av ektefellen, som tok seg av papirarbeidet i forretningen

LB-2016-75893-2 - Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato: 2017-04-25

Stikkord: Trygderett. Trygdebedrageri. Straffeloven (1902) §270 og §271 .

Saksgang: Oslo tingrett TOSLO-2015-127848 – Borgarting lagmannsrett LB-2016-75893-2 (16-075893AST-BORG/02).

Sammendrag: A opplyste at hun hadde arbeidet full tid i forretning med månedslønn 25000 kr fra september 2011 til hun ble sykmeldt i februar 2012. Hun fikk sykepenger. Deretter fikk hun foreldrepenger og dagpenger, til sammen ca. 490000 kroner. Kravene var sendt inn av mannen, B. Det viste seg at hun ikke hadde arbeidet full tid, bare 1 til 2 dager i uken. Hun hadde bare fått utbetalt ca. 3500 kroner totalt, den øvrige lønnen ble stanset av mannen, som tok seg av papirarbeidet i forretningen. Begge ble tiltalt for grovt trygdebedrageri. Mannen ble dømt for grovt trygdebedrageri til fengsel i åtte måneder. Ikke bevist at konen hadde forsett, og hun ble dømt for uaktsomt grovt bedrageri til fengsel i 90 dager. <https://lovdata.no/pro/LBSTR/avgjorelse/lb-2016-75893-2>

4.2.3 Etablering av fiktive arbeidsforhold

LB-2016-46546 - Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato: 2017-04-03

Stikkord: Strafferett. Grovt bedrageri. Medvirkning. Fiktive arbeidsforhold. Straffeloven 1902 §29 jf. §33a og §270 første ledd nr. 1 jf. §271.

Saksgang: Oslo tingrett TOSLO-2015-137890 – Borgarting lagmannsrett LB-2016-46546 (16-046546AST-BORG/02). Anke til Høyesterett vedr. straffutmålingen tillatt fremmet, HR-2017-1368-U, deretter forkastet i dom HR-2017-1781-A.

Sammendrag: 51 årig mann var i tingretten funnet skyldig i medvirkning til seks tilfelle av grovt bedrageri overfor NAV for til sammen i underkant av 2,5 millioner kroner. Bedrageriene var gjennomført ved å etablere fiktive arbeidsforhold. Han ble videre funnet skyldig i eget bedrageri overfor NAV på omlag 600000 kroner. Han anket over skyldspørsmålet for samtlige poster, straffutmålingen, rettighetstapet og erstatningen. Skyldanken over eget forhold ble henvist til ankeforhandling. Lagmannsretten fant enstemmig at tiltalte også var skyldig i dette forholdet. Lagmannsretten tok utgangspunkt i en straff på fengsel i 3 år og 6 måneder. Som følge av at lang tid var gått fra tiltalebeslutningen ble tatt ut til dommen i lagmannsretten, ble straffen fastsatt til fengsel i 2 år og 6 måneder. Han ble fratatt retten til å drive næringsvirksomhet i 5 år. Han ble også dømt til å betale erstatning til NAV. <https://lovdata.no/pro/LBSTR/avgjorelse/lb-2016-46546>

4.2.4 Grovt trygdebedrageri

LB-2016-94948 - Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato: 2017-05-02

Stikkord: Strafferett. Grovt trygdebedrageri. Falsk forklaring. Straffeloven 1902 §270 første ledd nr. 2, jf. §271. Straffeloven 1902 §166.

Saksgang: Drammen tingrett TDRAM-2016-61240 – Borgarting lagmannsrett LB-2016-94948 (16-094948AST-BORG/02).

Sammendrag: 50 år gammel mann domfelt for grovt trygdebedrageri av i overkant av 300000 kroner for uriktig utfylling av meldekort for utbetaling av dagpenger. Han hadde forsettlig og med vinnings hensikt svart nei på spørsmålet i meldekortet om han hadde arbeidet i perioden.

4.2.5 Dissens om det forelå grovt uaktsomt trygdebedrageri

LB-2019-111929 - Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato: 2020-01-14

Stikkord: Strafferett. Grovt trygdebedrageri. Grovt uaktsomt grovt trygdebedrageri. Falsk forklaring. Frifinnelse. Straffeloven (1902) §270 første ledd nr. 2, jf. §271. Straffeloven (2005) §372, jf. §371 bokstav b, §371 bokstav a og §374.

Saksgang: Oslo tingrett TOSLO-2018-169036 – Borgarting lagmannsrett LB-2019-111929 (19-111929AST-BORG/02).

Sammendrag: Tiltalte ble frifunnet for grovt trygdebedrageri og falsk forklaring. Det var på det rene at tiltalte objektivt sett hadde begått bedrageriet, men lagmannsretten kom til at det hverken forelå forsett eller grov uaktsomhet. Det var dissens blant dommerne for så vidt angikk vurderingen av om det var begått et grovt uaktsomt grovt trygdebedrageri. Flertallet fant at tiltalte kunne kritiseres, men ikke slik at det var grunnlag for sterk bebreidelse ved at tiltalte ikke hadde handlet kvalifisert klanderverdig.

4.2.6 Saker om straffutmåling

LF-2020-12669 - Frostating lagmannsrett – Dom og beslutning

Dato: 2020-01-29

Stikkord: Strafferett. Trygdebedrageri. Straffeloven §371 første ledd bokstav b.

Saksgang: Fosen tingrett TFOSN-2019-148365 – Frostating lagmannsrett LF-2020-12669 (20-012669AST-FROS).

Sammendrag: Tiltalte mottok dagpenger og arbeidsavklaringspenger og hadde unnlatt å opplyse NAV om alle timene han hadde mottatt lønn for. Lagmannsretten reduserte straffen fra fengsel til samfunnsstraff da det var tale om et simpelt tyveri av et beløp som var lavere enn folketrygdens grunnbeløp, at tidsforløpet i saken var langt samt at tiltalte hadde tilbakebetalt hele beløpet.

<https://lovdata.no/pro/LFSTR/avgjorelse/lf-2020-12669>

LA-2019-4941- Agder lagmannsrett – Dom

Dato: 2019-04-05

Stikkord: Strafferett. Utmåling. Trygdebedrageri. Straffeloven (1902) §271, jf. §270 første ledd nr. 2, og straffeloven (2005) §372, jf. §371 bokstav b, straffeloven (1902) §166 og straffeloven (2005) §221.

Saksgang: Nedre Telemark tingrett TNETE-2018-93288 – Agder lagmannsrett LA-2019-4941 (19-004941AST-ALAG).

Sammendrag: 48 år gammel kvinne ble i tingretten dømt til 30 dager fengsel for trygdebedrageri og falsk forklaring. I forbindelse med delvis arbeidsløshet hadde hun på meldekort til NAV unnlatt å opplyse alle timene hun faktisk hadde arbeidet. Hun fikk dermed uberettiget utbetalt kr 145503. Lagmannsretten fant at tiltaltes omsorgsansvar for 5 år gammel gutt utgjorde slike spesielle omstendigheter at straffen ble endret til 45 timer samfunnsstraff med 120 dager gjennomføringstid, subsidiært 30 dager fengsel. Barnet hadde særlige behov og befant seg i en sårbar fase. Endring av hovedomsorgsansvaret for barnet ville innebære en betydelig risiko for barnets videre utvikling. <https://lovdata.no/pro/LASTR/avgjorelse/la-2019-4941>

LG-2019-94637 - Gulating lagmannsrett – Dom

Dato: 2019-11-14

Stikkord: Strafferett. Trygdebedrageri. Falsk forklaring. Dagpenger.

Saksgang: Bergen tingrett TBERG-2018-176141 – Gulating lagmannsrett LG-2019-94637 (19-094637AST-GULA/AVD1).

Sammendrag: Ankesaken gjaldt straffutmåling for trygdebedrageri og falsk forklaring til NAV, jf. straffeloven §372, jf. §371 bokstav b og §221. En 48 år gammel mann hadde over en periode på 8 måneder i 2017 mottatt 123368 kroner for mye i dagpenger under arbeidsledighet. Beløpet var tilbakebetalt. Anførsel om samfunnsstraff på grunn av tilståelse, tilbakebetalingen, tidsforløpet og personlige forhold førte ikke frem. Det var ikke grunnlag for å fravike det klare utgangspunktet om ubetinget fengselsstraff.

<https://lovdata.no/pro/LGSTR/avgjorelse/lg-2019-94637>

LA-2019-69968 - Agder lagmannsrett – Dom

Dato: 2019-09-30

Stikkord: Strafferett. Trygdebedrageri. Straffutmåling. Straffeloven (2005) §372, jf. §371 bokstav b. Straffeloven (2005) §221.

Saksgang: Vestfold tingrett TVEFO-2019-34068 – Agder lagmannsrett LA-2019-69968 (19-069968AST-ALAG).

Sammendrag: 51 år gammel kvinne dømt ved tilståelsesdom for i en halvårsperiode å ha fått uberettiget utbetalt ca. 120000 kroner i dagpenger. Hun fortiet i meldekort til NAV at hun i perioden hadde arbeidet 833 timer i lønnet stilling. Hun meldte selv fra om forholdet for å starte tilbakebetaling. Heller ikke lagmannsretten fant at samfunnsstraff var anvendelig, og opprettholdt fengselsstraff på 25 dager idet en så hen til både tilståelsen og tiltaltes noe marginale livssituasjon. <https://lovdata.no/pro/LASTR/avgjorelse/la-2019-69968>

4.2.7 Nedsatt straff pga. lang saksbehandlingstid

LB-2015-110233 - Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato: 2016-05-26

Stikkord: Strafferett. Grovt trygdebedrageri. Straffeloven (1902) §270, jf. §271 . Lang saksbehandlingstid.

Saksgang: Oslo tingrett TOSLO-2015-35853 – Borgarting lagmannsrett LB-2015-110233 (15-110233AST-BORG/01).

Sammendrag: Tiltalte ble dømt til fengsel i 24 dager for grovt trygdebedrageri ved urettmessig å ha mottatt 142356 kroner i dagpenger fra NAV. Hun hadde på meldekortene hver 14. dag unnlatt å opplyse om at hun arbeidet/studerte ved siden av å motta dagpenger. Lagmannsretten fant at hun forsettlig og i vinnings hensikt forledet NAV til å utbetale dagpenger, og at hun ikke var i rettsvillfarelse. Utgangspunktet for straffen lå rundt fengsel i 40 dager, men på grunn av lang saksbehandlingstid ble straffen redusert til fengsel i 24 dager.

<https://lovdata.no/pro/LBSTR/avgjorelse/lb-2015-110233>

LG-2014-69189 - Gulating lagmannsrett – Dom

Dato: 2014-09-12

Stikkord: Strafferett. Forsettlig grovt trygdebedrageri. Dagpenger. Straffeloven §270 første ledd nr. 2 jf annet ledd jf §271 .

Saksgang: Bergen tingrett TBERG-2013-199649 – Gulating lagmannsrett LG-2014-69189 (14-069189AST-GULA/AVD2).

Sammendrag: 40 år gammel kvinne ble dømt til 30 timer samfunnsstraff med en gjennomføringstid på 120 dager. Hun arbeidet hos tre arbeidsgivere og oppga for få arbeidstimer på de elektroniske meldekortene til trygdemyndighetene. Hun fikk uberettiget utbetalt til sammen 144415 kroner i dagpenger. Samfunnsstraff ble benyttet siden saken i lang tid lå inaktiv hos trygdemyndighetene etter at det straffbare forholdet ble avdekket og frem til det ble anmeldt.

<https://lovdata.no/pro/LGSTR/avgjorelse/lg-2014-69189>

4.2.8 Domfelte ikke hørt med at hun ikke hadde kunnskap om hva som stod på meldekortene hun sendte inn til NAV

LB-2017-114389 - Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato: 2018-08-23

Stikkord: Strafferett. Trygdebedrageri. Forsett. Straffeloven (1902) §166 og §270. Straffeloven (2005) §221 og §372 .

Saksgang: Heggen og Frøland tingrett THEGG-2017-28813 – Borgarting lagmannsrett LB-2017-114389 (17-114389AST-BORG/03).

Sammendrag: Kvinne dømt til fengsel i 14 dager for uberettiget å ha mottatt 108000 kroner i dagpenger fra NAV. Domfelte ble ikke hørt med at hun ikke hadde kunnskap om hva som stod på meldekortene som hun sendte inn til NAV. <https://lovdata.no/pro/LBSTR/avgjorelse/lb-2017-114389>

4.2.9 Viss tvil ved om tiltalte forsto at arbeid som tilkallingsvikar skulle oppføres på meldekort – fikk samfunnsstraff

LA-2015-181140 - Agder lagmannsrett – Dom

Dato: 2016-05-27

Stikkord: Strafferett. Grovt uaktsomt trygdebedrageri. Falsk forklaring. Dissens. Straffeloven (1902) §271a.

Saksgang: Aust-Agder tingrett TAUAG-2015-100218 – Agder lagmannsrett LA-2015-181140 (15-181140AST-ALAG).

Sammendrag: En 51 år gammel kvinne, opprinnelig fra Kosovo, ble dømt til samfunnsstraff i 30 timer for grovt uaktsomt bedrageri. Hun hadde unnlatt å melde om arbeid i barnehage og slik uberettiget fått utbetalt over 93000 kroner i dagpenger. Tiltalte påstod at hun trodde det kun var fast arbeid som skulle meldes, ikke timene hun arbeidet som ringevikar. Lagmannsrettens flertall kom til at det forelå en viss tvil ved om tiltalte forsto at også arbeid som tilkallingsvikar skulle oppføres, og frifant henne for falsk forklaring og forsettlig bedrageri, jf. straffeloven (1902) §166 og §270. (Sammendrag ved Lovdata.) <https://lovdata.no/pro/LASTR/avgjorelse/la-2015-181140>

4.2.10 Frifinnelse

LB-2015-89771 - Borgarting lagmannsrett – Dom

Dato: 2016-05-30

Stikkord: Strafferett. Trygdebedrageri. Dagpenger. Arbeid offshore. Frifinnelse.

Saksgang: Oslo tingrett TOSLO-2014-198938 – Borgarting lagmannsrett LB-2015-89771 (15-089771AST-BORG/03).

Sammendrag: En delvis arbeidsledig mann tilknyttet et bemanningsforetak ble frifunnet for overtredelse av straffeloven (1902) §270 og §166 til tross for at han i en rekke meldekort ikke hadde fylt ut arbeidede timer i friperioder i en gjennomsnittsberegnet arbeidstidsperiode. Han arbeidet på tilkalling, hadde ikke fått skriftlig informasjon om utfyllingen ved denne typen arbeidstidsordninger, og lagmannsretten fant at den kunne ikke se bort fra at tiltalte hadde muntlig informasjon, som enten var feil eller som han uaktsomt, men ikke grovt uaktsomt, misforsto. Det forelå dermed verken forsett eller grov uaktsomhet.

<https://lovdata.no/pro/LBSTR/avgjorelse/lb-2015-89771>